

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor., 1/4 an 4-50 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl. a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

MIRENII.

În munca, de trei ori mai intențată ca până acum, pornită cu încredere în Dumnezeu și în sfințenia cauzei ce o reprezentăm, avem, desigur, lipsă de ajutor de trei ori mai mare, ca cel de până acum. Judecând după scrisorile de încurajare, ce ne sosesc din toate părțile, avem nădejdea, că nizuințele noastre nu vor fi zadarnice și că munca ce se pornește acum, își va aduce roadele în viitorul cel mai apropiat.

Preoțimea noastră, care a susținut acest organ în vremile grele de sărăcie, nu ne îndoim, că se va înșirui în rânduri tot mai strânse în jurul foaiei noastre, care a fost în totdeauna expresia clerului nostru, și a ținut seama de toate amănunțele, ce agitau viața sufletească a preoțimei. O întâlnire mai deasă nu poate decât să cimenteze aceasta legătură, consfințită prin munca alor două decenii încheiate, în care scri-

sul întemeietorilor acestei foi — înalți dignitari bisericești de astăzi — și acela al muncitorilor cu condeiul, cari au pășit în urmele lor, s'a publicat și se publică alături de multe articole și corespondențe datorite fraților preoți din afară. O foaie cu un trecut atât de luminos, cu o perspectivă atât de frumoasă în viitor, este menită a se ridica din ce în ce mai sus, spre bucuria cetitorilor și spre lauda tuturor, cari înțeleg rolul deosebit de important al presei, în zilele noastre.

Resfoim prin colecțiile mai vechi ale foaiei noastre și, ori cât de severă ar fi în judecata criticului, trebuie să admită, că „Unirea” a fost în totdeauna o oglindă fidelă a vieții noastre bisericești-naționale. În lipsa ei, scrisul care constituie astăzi douăzeci de volume mari, s'ar fi reslățit prin alte foi, s'ar fi pierdut, sau nu s'ar fi scris din capul locului, căci pentru munca intelectuală îți trebuie însuflețire și îndemn și, mai ales, o cetățuie, — cât de modestă ar fi ea — în care

să-ți poți ocroti ideile și entuziasmul, alături de alte capete gânditoare, pătrunse de sfințenia aceluiaș mareț ideal.

Înaintașii noștri au simțit necesitățile de a pune temelii acestei cetățui a Sionului românesc — și astăzi necesitatea ei se resimte în aceeaș măsură, dacă nu îndoim. Ori se va supăra cineva ori ba, trebuie să o spunem odată: presa noastră de zi este mai mult sau mai puțin ostilă bisericii noastre unite. Vorbim de presa dela noi, căci aceea din țară nu poate să aibă nici o simpatie pentru viața noastră bisericească; întâi pentru că nu are *nici ideie* despre biserica unită, al doilea pentru că vederile presei din regat sunt foarte puțin măgulitoare chiar față de propria ei biserică.

Nu intrăm în amănuntele acestei constatări, căci ținuta noastră a fost întotdeauna defenzivă și nu voim să luăm nici de data aceasta ofenzivă. Măcar că am putea schița, în câteva trăsături de condei rolul din ce în ce mai redus al bărbaților noștri

FOIȚA.

CUVÂNT PRESIDIAL,

rostit de Dna Cornelia Deac, presidenta „Reuniunii femeilor din Blaj” la adunarea generală din 26 Febr n.

Onorată Adunare generală!

Despre femeia cuminte să zice, că ea ar fi oglinda casei, în care se reoglindează toate faptele bune și frumoase: să zice că ea ar fi ingerul casei sale, care cu multă gingășie veghiază peste familia ei întreagă, ea este magnetul care atrage în jurul său pe ai săi.

Rola principală în familie o are bărbatul, el are sarcina grea de a munci, a agonisi, a câștiga pentru susținerea familiei sale.

Dar rola femeii în familie încă nu e de mai puțină importanță; căci femeia este călăzită de glasul conștiinței, și care are tărie

și voință fermă de a învinge impulsia momentului, care este în stare a stă neclintită în fața valurilor, la care este expusă, despre acea femeie să poată zice, că își cunoaște chemarea sa, și că este energică; dar energia femeii în familie trebuie să fie blândă, și încurajatoare, să încălzească inima familiei sale ca o zi senină de primăvară, și cu influința-i pătrunzătoare, ce o are asupra mititeilor băeți, să le deie o directivă pentru viață.

Cetisem într-o publicație (Unirea femeilor române), scrierea unei dame unde zice: „*viața ce o trăim este cu mult mai amplă, și mult mai intensă, decât să pare, trăim în momentul de față o viață ce a fost trăită înainte de a ne naște,*” va să zică viața care au dus-o părinții noștri cu deosebire mama noastră, aceea a fost oltuită și în noi; „și trăim o viață dincolo de mormânt, pe care o vor duce eși ce vin după noi” adecă exemplele noastre le vor urma copii noștri, acelea le vor servi lor de bază pentru viață. Cu câtă băgare de seamă și

îngrijorare nu trebuie deci să privim marea și greaua răspundere! „A întări credința în bine a înălța moralitatea, a face să trăiască idealurile în inima omonească, hotărât este rola femeii”; dela ea izvoresc, dela ea sunt erezite îndemaurile bune sau stricăcioase, ea ca mamă, ca prima educatoare are, și a avut totdeauna cea mai mare putere, cea mai mare influință asupra copiilor săi; ea le-a format inima; decâteori nu auzi zicându-se: „*mai întâi privește mama, apoi să-i iai fata*”, deaceea dela întregul aspect a vieții unei mame atârână viața celor ce urmează.

Marele filozof englez Buskin zice: „nu e nici un rău pe lume, nu e nici o nedreptate fără ca voi femeilor să nu fiți răspunzătoare de ea. nu că a-ți provocat-o, dar nu a-ți împedecat-o”; tot el zice: „ce minunat e să vezi, o femeie cu sentimentele inocente în inima ei, când iasă în grădina cultivată de ea, și se joacă cu podoaba florilor îngrijite de ea, să le ridice capetele lăncezite cu surisul ei fericit, și nici un nuor pe fruntea

în viața publică și monopolizarea unor instituții culturale la a căror înființare și susținere am contribuit frățeste — și unde noi avem astăzi numai importanța roatei a cincea dela car.

Nu voim să facem dezbinare între frați; suntem, din nenorocire prea de tot divizați și certați politicește, chiar în clipele, când scriem aceste rânduri. Dar vom respinge cu energie bărbătească ori-ce atac fățiș sau clădestin împotriva bisericii noastre — vom cere ca să fim *frați adevărați*, pe toate terenurile de manifestare a vieții publice. Și vom lupta cu toată tăria convingerii noastre, ca importanța culturală a Blajului să se recunoască alături de aceea a oricărui alt centru românesc.

* * *

În munca aceasta, care se pornește cu îndoite forțe acum, avem lipsă de sprijin din ce în ce mai mare. Nu e de ajuns, ca o mână de oameni să scoată, de trei ori la săptămână o foaie, care se luptă cu neajunsuri materiale; nu e de ajuns nici chiar însuflețirea clerului nostru — deși am constatat în repetite rânduri importanța ei — ci șirurile noastre numai atunci vor fi cu adevărat încheiate, când vom vedea, că mirenii noștri încă pun umărul spre a sprijini după vrednicie o acțiune,

ce are de țintă propășirea noastră bisericească și politică.

Am reprobat în diferite rânduri răul obicei al intelectualilor noștri mireni, de a încărcă totul pe umerii preoției și dascălimei, rămânând, în aceeași vreme, cu totul izolați de marile chestiuni, cari agită viața noastră bisericească culturală. Și îl reprobăm din nou și cu acest prilej.

Mirenii noștri ar putea lua pildă, în acest punct, dela mirenii bisericii neunite, cari se interesează de toate afacerile culturale-bisericești ale lor, cu un zel, care merită, de sigur, toată lauda.

„Unirea“ are cam o sută de abonați mireni; ei bine avem noi numai o sută de intelectuali din sinul bisericii noastre — crescuți, în cea mai mare parte cu stipendii, — cari să nu poată abona o foaie, în care se oglindează viața bisericească, cărei îi aparțin?

„Telegraful“ numără cu siguranță, de cinci ori mai mulți mireni între abonați, și foarte adese cetesti articole scrise de fruntașii mireni, în coloanele lui!

Cine dintre mirenii noștri se interesează așa de mult de chestiile ardente bisericești-scolare (mult mai ardente adese ca cele politice!) încât să ne trimită vre-un articol?

Să nu cercetăm mai de aproape, căci scopul acestor rânduri nu este

a face reproșuri, ci de a aduna cât mai strâns îndeolaltă turma și păstorii bisericii române unite.

Preoții noștri au datoria de a se pune în legătură cât mai strânsă cu intelectualii mireni, cari vor înțelege desigur, că dragostea pentru așezămintele bisericii, căreia îi aparțin, departe de a fi un motiv de sciziune între frații de același sânge, este cel mai puternic izvor al adevăratei dragosti de neam și al tuturor sentimentelor nobile și înălțătoare.

Când facem deci apel la iubii noștri cetitori să luptăm umăr la umăr, am înțeles și în trecut, cum înțelegem și azi nu numai clerul, ci și poporul nostru credincios; căci activitatea izolată a aceluia n'ar aduce roadele dorite, și n'ar fi suficientă pentru a suportă singură povara ingrătă a muncii sisifice.

Chestiuni religioase-culturale.

Catechizarea tineretului. — Reuniunile de femei în serviciul bisericii. Practica religioasă la noi.

De un timp încoace politica de zi preocupă pe toți, fără deosebire, în măsură ea mult mai mare, cași până acum. — Dacă se întâlnesc 2 ori 3 inteligenți, se întreabă îndată de ce e nou în politică. Preoții, când se întâlnesc, nu se interesează de viața morală a credincioșilor din parohie, de progresul pe teren religios-cultural și economic al poporului, ci prind îndată vorba de in-

ei, căci ea este un mic zid în jurul locului ei de pace“. Ce asemănare frumoasă e aceasta, care într'adevăr se potrivește cu mama, care cea mai mare fericire și-o găsește în grădina familiei sale.

Sprijinul cel mai important prim care o mamă, poate influența asupra inocentelor suflete, începând din frageda etate a copiilor săi, este religia; ce tablou splendid e, să vezi o mamă îndeplinindu-și cu duioșie datoria de creștină, strângând la sinul său pe micuțul cu zimbetul îngerească, cuprins de mângăierile nevinovate de bucurie, așezându-i laolaltă mânuțele gingașe, pentru a-l învăța prima rugăciune; dar durere aceasta dorință, în timpul modern de azi foarte des este privită ca ceva lateral; azi domnește deviza, să fie bani berechet, să pețeci, să știi că ai trăit, căci viață de muncă un cumpăt, o crutare, e o moarte vie.

În deosebi este de mare urgență a deda copii la crutare, cu deosebire noi românii, trebuie să numărăm bine paralutele; și în locul prim noi damele să ne facem chestie de conștiință, căci noi suntem mai expuse, și mai stăpânite de ghiarele modei, și a luxului, care mult năcaz și dezastru naște în caminul familiar. Nu zic să rămânem cu totul de lume, nu! Doamne păzește! numai să nu ne legăm morțiș de launele și capriciile nebunaticale ale modei și a luxului care ruinează agoniseala bărbatului, ce cu sudoarea feței muncește pentru familia sa.

Să luăm exemplul dela nemți, cari deși dispun de averi considerabile, totuși sunt foarte cruțători și practici, și desprețuiesc luxul.

De dorit ar fi deci, ca noi damele să stăruiem într'acolo, ca să dispară încâtva luxul nebunesc care domnește azi între noi, și să ne silim a însuși măiestria de a ne găti toaletele și alte de lipsă, dragut, cu gust, dar cu mai puține parale, să nu reflectăm tot la lucruri scumpe și de mare preț, să ne mulțumim și mai modest, cu deosebire noi românele dela orașele, și dela țară, cari cu toatele ne cunoaștem, ne știm nevoile și năcazurile, pentr'ace să mai rivalizăm în dezvoltarea luxului.

Mai de dorit ar fi să înaintăm materialicește să ne silim din toate puterile, să ne păstrăm instituțiile, reuniunile românești, să dezvoltăm așa o activitate ca să înainteze să înflorească, ca astfel să putem progresa în cultură.

Deci să ne învățăm noi copiii noștri, întâi, să-și păstreze cu sfințenie și cumpătate credința, și limba strămoșească, a doua, să-i dedăm a păstra ce vor câștiga, și să păstreze ce au câștigat părinții lor, căci zicala bătrânilor, „e mai greu a păstra decât a câștiga.“

La crutare să ne învățăm noi fetele, și atunci generația viitoare va fi scutită de greutățile și grijile, cari azi apasă umerii românilor! Esclam cu cuvintele voiește și vei putea!

După cari declar a 41 ad. gen: deschisă.

Cornelia Deac.

Vestitorii credinței.

Valea Morții.

Cifu, Iannarie, 1911.

Carissime!

I-ți scriu în pripă. Ciurma a isbucnit și în Cifu, cu o furie ne mai pomenită: ciurma pulmonară. Victimele sunt secerate cu nemiluita, spre Nord în Manciuria și spre Sud în Sanghai. Ori-ce ar scrie jurnalele nu e adevărat că guvernul chinez ar fi luat măsuri energice pentru a preveni lăptirea epidemiei. Societățile comerciale și cei dela drumul de fier depeșează în toate părțile știri liniștitoare; e în interesul lor de a susține o circulație cât mai mare. În Cifu sosesc zi de zi culi¹⁾ din orașele ciumate, răslătind bacteriile epidemice; cât pentru regule de igienă, nici poveste.

Înainte cu cinci zile au obvenit zece decese într'un sat vecin, în hanuri sunt zilnice cazurile de infectare. Drul Gulow-sen, medicul portului, în cunoștința grozniciei primejdii, a recurs la ajutorul celui mai înalt personaj de serviciu: taotai. Acesta i-a răspuns că nu-i poate veni în ajutor, căci n-are *parale*. Funcționarii dela vamă și ceialalți europeni nu s'au îndes-tulit cu acest răspuns, ei au făcut presiune

¹⁾ Muncitor chinez.

amplările politice. Cu toate că multe sunt chestiunile, cari dacă am cercă să le resolvim bine și cu zel deosebit, de bună seamă ar fi rezultate mai bune. — Nu voi să înșir aici aceste chestiuni toate, — ci mă opresc numai asupra unor probleme mai însemnate, cari ating viața poporului nostru dela orașe și sate, cari puse în aplicare de bună seamă vor da rezultate bune, contribuind astfel la înaintarea bisericii și a neamului.

* * *

În săptămânile trecute s'a luat începutul aci în Blaj o acțiune religioasă de mare folos. — Faptul s'a intrupat fără mult șarm și mulți nu i-au dat nice o însemnătate. — După multă silință adevărată a succesului părintelui spiritual dela seminarul Bunevestiri, se începă în duminică și sărbători după amiazi, ținerea de predici — catecheze — pe seama servitorimeii din Blaj. — Faptul în sine luat nu s'ar părea așa momentuos, dar având în vedere urmările bune, cari rezultă din ținerea acestor catecheze, se prezintă cu totul în altă lumină. E acesta un paș însemnat spre cultura religioasă-morală, așa cum se practică și se deprinde ea în țerile din apus. — Se ne închipuim servitorimea peste tot, dela orașe și dela sate. lăsată în voia sorții în cele de credință și morală. Toată săptămâna, de dimineață până seara lucră neîncetat, așa cât peste zi abia are timp să-și facă cruce și se zică: Doamne ajută, iar sara: Doamne iartăne! Vine Duminica, când tot omul are datorința să meargă la s. biserică. — La orașe fuse, merg la biserică numai domni, iar servitorii trebuie se stea acasă se grijască de mâncare, ori de copii. La sate asemenea duminica servitorii de comun rămân acasă se grijască de vite ori se îndeplinească alte lucrări. — La ce se reduce așa dară conceptul acestor ființe despre religie, morală,

drepturile și datorințele lor? Cum își vor împlini ei slujba lor față de stăpân și față de societate? Apoi de regulă prin căsătorie se împreună tot cam ființe de aceeași soarte. Ce creștere vor putea da ei copiilor; ce pilde vor vedea copii dela părinți lor? Cred, că nu e lipsă de răspuns la aceste întrebări.

De îmbunătățirea stării morale și prin aceasta promovarea fericirii pământești și a celei viitoare se ține seamă mai ales în aceste catecheze. Ascultătorii aud în formă mai largă și pe mai înțeles, cele ce leau învățat, când erau mici și umblau la școală; alții, cari nu au umblat la școală, și de acestia sunt cei mai mulți între ascultători, aud poate pentru întâia dată învățăturile dulci și mângâitoare ale religiei creștine. — Câte ființe de aceste, dornice de ascultarea adevărului și sătoase după sfaturi și învățături bune și folositoare nu se află în mai toate orașele românești din Ardeal. Și aceeași soarte o au și cei dela sate. — Aci e dar un teren de muncă cu mult mai folositor, decât micile hârțueli din comună, ori dela orașe. Am zis că acest început bun, e un paș însemnat spre cultura religioasă, așa cum o pricep catolicii din alte țeri. — Am avut ocaziune să văd însu-mi umblând prin Elveția, țara care reprezintă adevărata cultură în toate nuanțele, cum se interesează acolo preoții catolici de catechisarea tineretului și mai ales a lucrătorilor. Duminică dim. eră prima liturgie pentru lucrători împreună cu predica acomodată; după amiazi în fiecare duminică eră meditație împreună cu catechisă pentru tineret. În forma asta cei cari nu puteau fi de față la liturgie aveau ocazie se asculte cel puțin o predică bună, ai cărei obiect eră de regulă explicarea și aplicarea evangheliei din aceea zi.

* * *

asupra taotaiului, ca să ia măsurile de lipsă fiind Cifu un oraș murdar, sub ori-ce critică din punct de vedere igienic, așa încât epidemia ar afla aici un nemaipomenit cuib de infecție. Locuitorii sunt cuprinși de o panică grozavă. Măcar că s'ar fi putut obișnui cu epidemiile ce bântuie aici de un an de zile: vărsat, tifus, difterie și holeră. Ciurma e mai groznică însă, ca toate acestea epidemii laolaltă. Aerul e infectat deja și aici.

În partea apuseana a orașului au murit din aceeași cauză doisprezece oameni. Azi-dimineață misionarii au aflat lângă cadavrul unei femei, un copilăș nou născut, care plângea. Călugărițele franciscane și-au oferit serviciile pentru îngrijirea celor ciurmați. S'a improvisat un spital, în marginea orașului. Dar ce spital, Doamne! Padiment nu are, paturile sunt pe pământul gol; tavananul și geamurile lipsesc și ele și vântul răzbate în dragă voie prin aperturile lipite cu hârtie: în aceasta baracă improvizată două călugărițe și trei fete chineze îngrijesc de nenorociții ciurmați.

Azi dimineață am slujit o liturgie în baraca aceasta. Primejdia infectării e foarte mare. Călugărițele își astupă nările și gura cu sârmă dezinfectată. Morbul e de scurtă durată, cam 2—3 zile, dar adese ține numai câteva ore. Se începe cu dureri de plămâni, cu o tuse chinuitoare, pe

urma căreia bolnavii au vărsări de sânge. Moartea e foarte rapidă.

Și eu m-am pus la dispoziția bolnavilor, dându-le și instrumentele mele dezinfectoare. Rugați-vă pentru noi, căci moartea e aci, aproape! Medicul încă e foarte înspăimântat și ne dă mână liberă în spitalul ciurmaților.

Primejdia cea mai mare e, că chinezii, fie din prostie, fie din ură ce o nutresc față de europeni, nu vor să meargă în spitalul izolator. Eri au venit doi, ca să scape de moartea ce bântuie la ei acasă, dar au venit prea târziu; mâne s'au poimâne vor fi morți și ei. Epidemia gra-sează sporadic în multe părți.

Taotaiul va constringe de mâne încolo cu forța pe chinezi ca să se izoleze — și aceasta va stârni, cu siguranță, multă îndârjire.

Dacă e voia lui Dumnezeu, ca scrisoarea aceasta să fie cea din urmă pe care ț-o pot scrie, primește mulțăminta mea sinceră pentru multa bunăvoință, ce mi-ai arătat-o în atâtea rânduri.

Al D-Tale

devotat credincios

Fr. Morand—Gäng O. F. M. *)

*) Escrisoarea unui călugăr franciscan minorit către superiorul său. Abrevierile din iscălitură înseamnă Fr.—frater, iar O. F. M.—ordinis fratrum minorum.

Un factor însemnat în viața religioasă sunt și reuniunile de femei puse în serviciul bisericii. — E cunoscut din viețile sfinților, cari au împodobit veacuri de arândul templul religiei creștine, cumcă acești bărbați cuvioși pătrunși de gânduri mari și nobile s'au realizat aceste idei prin ajutorul și cu sprijinul femeilor conduse de cele mai curate sentimente pentru binele omenirii. Cele mai umanitare instituții, cum sunt azilele pentru copii expuși (părăsiți), spitalele pentru bolnavi, casele de ospiciu și alte, sunt conduse de femei (călugărițe). Toate năzuințele creștinești ale marilor bărbați ai bisericii, unde a fost vorbă de sentimentul de milă pentru suferințele oamenilor; au aflat în femeile căcernice sprijin puternic, — dovedit prin fapte mărețe.

* * *

Biserica noastră în năzuința sa spre înaintarea pe toate terenele nu trebuie să fie lipsită de sprijinul acestui factor însemnat. — Reuniunile de femei ar trebui se nu lipsească din nici un oraș sau sat de al nostru. Scopul acestor reuniuni poate fi variat: înfrumșetarea s. bisericii; adunarea de mijloace materiale pentru promovarea așezămintelor culturale din orașul sau satul respectiv; lucrarea cu zel neobosit pentru combaterea pornirilor rele cari sunt la modă în orașe sau în sate. E știut că spiritul de jertfă la femei e mai mare; intrucât fiind conduse de sentiment mai viu pot îndupleca mai ușor și pe bărbații lor se aducă pri-noase pentru scopurile reuniunii. — Știu comune, unde reuniunea de femei înființată pentru înfrumșetarea s. bisericii, în scurt timp a adunat sume frumoase de bani, cu cari apoi au făcut iconostas nou; au reparat biserică; sau au înzestrat-o cu toate cele de lipsă la cultul divin. În țerile catolice din apus, Reuniunile de femei susțin azile de copii, pensioane pentru fete, școli de fete și alte instituturi menite se contribue la întărirea și înaintarea credinței și culturii creștine. — Iată dar un teren deschis pentru lucru, care desigur va aduce cele mai bune roade bisericii noastre.

* * *

Practica religioasă la noi, e mai mult aparință goală decât fond real, ne-am dat se paradăm. Este o mare greșală asta, precum greșală e și aceea, ca cineva să fie judecat în sentimentele sale naționale după cum știe face stafaj la anumite ocaziuni. Eu cred, că un creștin bun și convins va fi totdeauna mai bun naționalist decât, acela, căroră le place se apară. Un clasic exemplu rămâne fostul primar al Vienei, care și ca creștin și ca naționalist abia va avea semen. Publicul nostru cult când merge la biserică — și merge rar — nu practică credința așa pe cum o simte, ori nu o simte așa pe cum o practică. Catolicii nu se jenează se asculte toată liturgia în genunchi; la noi nici chiar la prefacere, la actul cel mai sfânt și mai sublim din tot cultul divin, nu îngenunchiază cu toții. — La procesiuni religioase de multe ori putem observa, că inteligența nu vrea se priceapă însemnătatea lor, și deci nici atâtea osteneală nu își ea, ca se ia parte la procesiune. În Viena de es. procesiunile cele imponente din săptămâna Patimilor ori din Joia verde au totdeauna în frunte familia împărătească.

Să nu credem, că exemplul, care ni dăm noi inteligenții în practica relig. nu află imi-

tare și în popor. Credincioșii încă încep a se deda după apariție, lăsând fondul, convingerea curată.

Practica religioasă adevărată ar aduce roade frumoase și când e vorba de jertfe pentru înaintarea cultului creștin. — În zilele noastre, când se cer atâtea jertfe morale și mai ales materiale, creștinii buni vor fi cei dinții cari vor răspunde cu fapta acolo unde cere lipsa. Numai cât de aceștia sunt puțini, respective conducători cari se fie și creștini buni sunt puțini. Când ne gândim, că aproape toate instituțiile mari și număroase, cari sunt în alte țări și cari servesc spre binele întregii omeniri, sunt și au fost create din colecte benevole, — atunci ni-se strînge inima de durere când vedem unde stăm noi în privința asta. Un exemplu e de ajuns. S'a început colecta crucei pe lângă obligamentul, ca fie care preot se adune cel puțin un cruce de suflet în parohia sa. Resultatul trebuia se fie în tot anul peste 4000 fl. cari în 20 ani erau cel puțin un capital de 100,000 fl. pe când durere acel fond azi abia e de 5000 fl. — Eată practica religioasă pusă pe baze false, ori chiar lipsind cu totul din conștiința multor conducători și fii ai bisericii și neamului.

* * *

Am înșirat ideile și faptele acestea în general, fără gândul de a critica; nici nu am avut scopul se le dezvolt în întregime. Am voit mai mult să le supun apretierii celor competenți, arătând în largi trăsuri unele lucruri bune dela alte popoare, ca se le aplicăm și la noi. Silit de împrejurări, adică în câțva ani, luni de rând am călătorit, umblând aproape întreg Tirolul și o parte însemnată din Elveția, am trecut prin Austria de sus și de jos, și am văzut între alte multe bune și frumoase, roadele produse de activitatea dezvoltată de creștinii convinși, cari sunt în fruntea poporului de acolo. Am admirat în multe orașe din Tirol, grija mare ce se pune din partea celor chemați pentru clasa muncitorilor. — Am văzut frumoasele instituții întemeiate și susținute de Reuniunile de femei, pe urma căror binecuvântarea Domnului nu întârzie se-și reverse darurile Sale. Mi-s'a dat ocaziune se mă conving însumi cum se deprinde acolo practica religioasă și am rămas încântat de curența caracterelor și de tăria convingerilor izvorite din credință tare și neștrămutată.

Vor fi și pe acolo scăderi și defecte, dar nu cred să fie cineva, care petrecând mai mult timp în mijlocul acestor oameni, se nu recunoască adevărul celor de mai sus.

Tocmai de acea, acum, când curențele de înaintare pe toate terenele străbat și la noi, cred că nu e fără folos, se cercetăm căile și să studiem mijloacele, prin cari alții au ajuns acolo unde sunt azi, adică în fruntea cultului creștin. Dacă am contribuit și eu cât de puțin la aflarea acestor cai și mijloace de propășire pentru biserica noastră voi fi mulțumit.

Blaj 1911.

Iacob Domșa.

Mai bine-și aduce aminte cel-ce împurumută decât datornicul.

Gronică locală.

Sâmbăta trecută societatea noastră comercială „Consum“ și-a ținut a 19-a adunare generală. Societatea aceasta e cea dintâiu de acest fel la noi. Trecută prin multe și felurite piedeci și neajunse, aproape de ruină, s'a ridicat din nou și merge înainte, arătând rezultate destul de îmbucurătoare și aceasta grație venerabilului ei prezident Rssmul Gavril Pop și fostului conducător Aurel Velican, cari amândoi au muncit cu tot sufletul și rară abnegație, spre a readuce societatea la situația normală. Eră și ceva de neexplicat să nu poată prospera în un oraș așa românesc ca Blajul, o societate comercială cu un capital societar de aproape 80 mii cor. avându-și prăvălia în un punct foarte potrivit și având și un cerc curat românesc. A trebuit multă răutate din partea foștilor conducători ai prăvăliei societății, ca să înstrăineze și clientela din Blaj și jur și să se cufunde în continue deficite. Bilanțul prezentat la adunarea de acum și raportul direcțiunii asupra anului trecut, ne-au convins tot mai mult, că societatea a apucat iarăș pe calea cea bună, care duce la prosperare și înaintare. Pentru adunarea generală au fost depuse 336 acții, cari aveau 185 voturi. Din raportul direcțiunii reținem câteva cifre: în decursul anului trecut s'au vândut marfă de aproape 53 mii cor. rămânând un deposit de 11310 cor. La debitori prăvălia a avut 26 mii cor., din cari încassând 22 mii au mai rămas 4019 cor.

La creditori eră datoare societatea cu 31 mii cor. din cari la sfârșitul anului n'a mai rămas decât 2000 cor. din vânzarea de marfă s'a încassat 11310 cor. ceea ce a produs un venit curat de 3119 cor., care a fost scăzut din deficitul de 58 mii cor. cât aveă în trecut. Afară de suma de 11 mii cor. cât faceă inventarul anului 1910 societatea aveă depuneri de 7682 cor. și a amortizat întreg mobilierul de 600 cor și din debitori a șters 278 cor.

Adunarea generală a primit cu plăcere raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghere și bilanțul pe 1910 și-a votat mulțumită protocolară fostului conducător comercial dlui Aurel Velican.

În direcțiune au fost aleși dnii A. O. Domșa, Dr. Octavian Prie și Victor Muntean, iar în comitetul de supraveghere dnii Dr. Izidor Marcu, Iacob Mureșan, Dion. Trifan, Ioan Fodor și Alexiu Pop.

Ajute Dumnezeu ca anul viitor să fie și mai îmbucurător.

Duminecă și-a ținut adunarea generală de primăvară Reuniunea femeilor române din Blaj. Aluat parte public numeros, ales multe dame.

Reuniunea aceasta al cărei scop principal ar fi înființarea unui internat pentru fetițe, a fost prevenită în împlinirea țintei sale de fericitul Mitropolit Vancea, care a zidit Internatul, a murit însă lăsându-l neînvestit. De aceea Reuniunea noastră își îndreaptă atențiunea mereu asupra acestei instituții folositoare, fie acordând ajutoare elevelor, fie punând la dispoziția Internatului și a școlii sume însemnate pentru premenirea și completarea mobilierului ori pentru procurarea mijloacelor de învățământ. Anul trecut Reuniunea noastră a aranjat și o tombola, pe urma căreia a realizat un frumos venit de peste o mie coroane.

Adunarea generală de Duminecă a fost deschisă de prezidenta dna Cornelia Deac, care a cetit un frumos cuvânt presidial, pe care ne grăbim a-l publica în foiața acestui număr. Cetitorii noștri vor aveă astfel plăcuta ocazie de a află ideile generoase, pe cari dna prezidenta le recomandă sexului său în timpul de acum, când așa de dese sunt amăgirile și rătăcirile pe căile străine de spiritul creștinesc, de care a fost călăuzit neamul nostru totdeauna.

A urmat prezentarea socoților pe anul 1910 date de cassiera dna Livia Domșa. Am însemnat de aci, că anul trecut reuniunea a încassat 2698.89 cor. și a cheltuit 921.70 cor. realizând astfel un venit curat de 1777.19 cor. Avereă totală a reuniunii la finea anului trecut a fost de 13725.46 cor. din cari 1121.60 disponibili pentru trebuințele curente. Suma aceasta a fost pusă întreagă la dispoziția comitetului pentru acoperirea multelor cheltueli, ce va aveă cu prilejul adunărilor și serbarilor dela vară, când avem nădejde, că reuniunea femeilor noastre se va prezenta în chip vrednic. Rapoartele au fost primite cu plăcere și comitetului și cassierei i-s'a dat absolutul. S'au încassat apoi peste 100 cor. taxe curente și restante dela membrii vechi și noi. E regretabil, că pe terenul distractiv, reuniunea nu poate face nimic, aranjând concerte, teatre, serate ș. a. tinerimeă noastră ar trebui să-i deie mai mult ajutor.

Capul ne este recorit! Nervii ne sunt tari! Somnul ne este sănătos! Dureri de cap și de gât nu avem, căci folosim „Elsafuidul“ lui Feller, care încetează slăbiciunile și durerile, vindecă și reîmprospetează. Duzina 5 cor. — Constipația, morburii de stomac, vâna de aur nu le cunoaștem de când folosim „Elsahapurile“ purgative rebarbare ale lui Feller. — 6 cutii spedate franco 4 cor. — Veritabile se pot comandă la Eugen Feller farmacist, Stubica, Centrale Nr. 122 (Zágráb m.).

Noutăți.

Cătră cetitori. Dela 1 Martie n. înainte foaia noastră va apărea de trei ori pe săptămână: Marța, Joia și Sâmbătă seara în formatul și mărimea de până acum. Prețul de abonament l'am statorit în 18 cor. care ne rugăm, să ni se spezeze înainte. Cei ce nu vor să aboneze și plătească foaia, binevoiască a returna primul număr, spre a ne putea conforma pentru viitor. Ținem să recomandăm fraților protopopi vrednica procedură și prețiosul serviciu, ce ni-l fac: venerabilul vicar Alimpiu Barbulovici din Șimleu și harnicul protopop Ioan Pop dela Morlaca, cari încasează toate abonamentele din tractele lor și deja în lunile cele dintâiu ne spezează bani. Dacă toți protopopii noștri ar face ca ei, existența noastră ar fi deplin asigurată.

Stiri personale. P. S. Sa Episcopul Vasile al Lugojului a plecat pentru restabilirea sănătății la Raguza spre a face băi de mare. Dorim înaltului prelat să se reîntoarcă în deplină sănătate în mijlocul turmei sale.

Pentru școala din Varfalău. Păr. prepozit capitular din Blaj Ioan M. Moldovan a depus la Preaven. Consistor 70 acțiuni de ale institutului „Patria” din Blaj, în valoare nominală de 14 mii cor. ca din venitul acestora să se susțină școala românească gr. cat. din comuna Varfalău, locul nașterii sale. — Fapta vrednică a păr. prepozit aivă cât mai mulți imitatori, căci atunci soarta școlilor noastre nu va fi așa de îngrijitoare.

Procesul Sâncelenilor. Joi s'a pertractat la Tribunalul din Ibașfalău „marele” proces de agitație, pornit contra a lor 32 de Sânceleni: preot, învățători, țărani de tot felul, pentrucă cu prilejul candidării de deputat a drului Boila, ar fi agitat contra statului. Acusator eră procurorul, care bazat pe fasiunea judelei comunal Marcu Costea și a jandarmilor cerea pedepsirea pentru agitație. Apărătorii acușărilor Dr. Romul Boila, Sim. Căluț, Dr. Ioan Bian, Dr. Ales. Morariu și Dr. Holom a vestejit total vorbele umflate a procurorului, așa cât înșiși jandarmii n'au cutezat să spună altceva, decât că poporul a cântat „Deșteaptă-te Române!”. Singur nefericitul birău mai susține, că a auzit pe oameni strigând: În Târnava cu Ungurii! În sfârșit tribunalul a achitat pe toți acușății. La pertractare, care a ținut până sara târziu, a luat parte o mulțime de popor din Ibașfalău și satele învecinate.

Șezătoare literară a scriitorilor români. În 5 Martie n. a. c. scriitorii români vor ține prima șezătoare literară în Ardeal. Până acum s'au anunțat, că vor lua parte la șezătoare următorii scriitori: I. Agârbiceanu, M. Cunțan, Victor Eftimiu, Em. Gârleanu, Oct. Goga, Corneliu Moldovan, D. Nanu, Cincinat Pavelescu, Dinu Ramură (Herz), Mihail Sădoveanu și Caton Theodorian.

Ură. Cât ne urăsc patrioții noștri din Ardeal închipul nu se poate. Dela „Ujságul” din Cluj la vale și până la fițuica „Alsófehér” din Aiud foc varsă toate la orice prilej. Li-e năcaz, că deși lăsați la voia întâmplărilor, nu ne prăpădim, ci cuprindem teren pe unde putem, aranjându-ne vieața și afacerile după sărăcia noastră, fără a recurge la protecția puternică, a duialor a „stăpânilor”. Mai în urmă își varsă veninul „Alsófehér” asupra împrejurării, că românii se sporesc și în Aiud. Din 7800 locuitori (afară de miliție și robi) s'au declarat de români 1441. „E curios, zice Alsfi, că numărul total al gr. orientalilor e de 1845 (uniți 1722, neuniți 122) și totuși români sunt numai 1441. E de înțeles, că Szaláncy, Sucs, Báyai, cari tot așa de bine știu românește, ca și ungurește s'au mărturisit de maghiari. E însă trist pentru venitor, că acestia și-au luat nevete române, natural, că copiii lor vor învăța mai întâiu românește și astfel pentru statistica viitoare vor fi pierduți pentru uugurime”...

Cât despre industriașii din Aiud zice Alsfi. „Dintre băieții, ce învață la meșteșug românii-s cu un foarte mare percent, față de starea deacum zece ani. Industria de mână e în trecere la români. Sperăm, că spiritul național a elementului maghiar va ști să asimileze pe acestia. Altcum industriașilor maghiari le dăm sfatul, să nu dea industria pe mâni românești”...

Așa glăsuiește dl Asztales, cel cu „román testvéreim” de pe timpul alegerilor. Și sperăm că duhul acesta de ură, ce resuflă din toate sirele fițuicilor ardeleni va trezi la viață și pe cei vre-o patru sute din Aiud, și airea, cari s'au temut acum a spune ce sunt, și peste zece ani vor zice cu fală bătându-se în piept: Sunt român die Aștăluș român!

Vestitorii credinții. Sub acest titlu am început o serie de spicuri din viața extraordinară de eroică și instructivă a misionarilor din țările îndepărtate. Sunt călugării, cari vestesc Evangelia în țările cele mai obscure și mai adeseori, în luptă cu popoarele barbare, având ochii ațintiți la mărețul ideal al credinței. Primul foileton e scos din cartea „Suferința mântuitoare” a academicianului Fr. Coppée, mort de curând. E o pagină introductivă foarte frumoasă pentru lectura ce va urma.

Erată. În disertația: „Cum s'ar putea promova instrucția și curăția limbii noastre liturgice prin școlile populare?” s'a strecurat o greșală mai însemnată, carea alterează înțelesul adevărat al lucrului, și anume: în Nrul 4 coloana a doua pagina 45, șirul 36 de asupra, în loc de: „la școlile cu ajutor de stat pe lângă aceasta, patru studii să se propună în limba maghiară” să se cetească: „la școlile cu ajutor de stat pe lângă aceasta (adeca limba maghiară) — în cadrul orelor de conversație în această limbă, amăsurat planului de învățământ — patru studii să se propună în limba maghiară”.

Prăsierea viei și Peronospora. Că ce mare inamic al viei este peronospora, aceea o poate judecă fiecare proprietar de vie după experiența proprie, cu deosebire în estan când peronospora a pășit cu așa o vehemență, cât multe mii de proprietari de vie au avut daune mari și s'au convins cât de neiertat este a neglija învingerea peronosporei de timpuriu.

Că peronospora face însă, mai mari daune în școlile de altoi și că daunele acelea mai mult ating pe proprietarii de vie, decât proprietarii de pepinierii, asta o știu puținii:

căci altoi diu răsadniță cari încă înainte de desvoltare și-au pierdut frunzișul din cauza neînvingerii la timp a peronosporei din vara trecută, sunt de valoare foarte minimală.

Deci pepinierile pe cari în vara trecută le-a atăcat peronospora în grad mare, altoi înainte de timp și-au pierdut frunzișul, și nu și-au putut aduna material de rezervă de loc sau foarte puțin. Atari altoi sau nu încolțesc (dan) de loc sau foarte slab și acei proprietari de vie cari își acoper lipsesele din atari răsadnițe vor suferi mari pagube.

Atragem atențiunea acelor proprietari, cari vor să-și planteze vie nouă, asupra „Primei pepinierii de pe Târnava” alui Frideric Caspari în Medgyes, în care în decursul întregii veri trecute, până toamna târziu altoi și-au păstrat frunzele, nefiind atăcați de peronospora, plantându-se dar via nouă cu atari altoi plini de viață, proprietarii vor fi satisfăcuți în așteptările lor.

Cine pune deci pond pe aceea ca să-și câștige altoi sănătoși, scutiți de peronospora și cari sigur încolțesc (dan), adreseze-se la firma sus numită, care de ani de zile este recunoscută de firmă cinstită. Dar de timpuriu, căci din cauzele amintite în estan se va simți lipsa altoilor sănătoși, și din cauza marelui căutării curând se vor urcă prețurile.

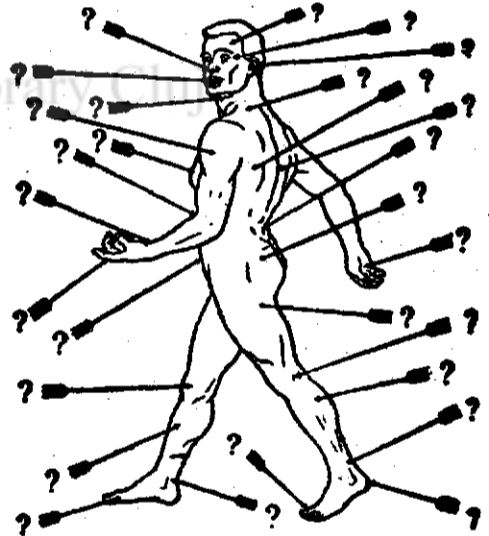
Posta Redacțiunii.

I. M. Nu așa se respunde, deplasând chestia și făcând chestia din ea chestie personală.

I. T. Cu astfel de apeluri nu ajungeți la nici un rezultat. Mai bine rugați Vener. Ordinariat, să dispună o colecție în diecesă, atunci vă puteți aștepta la ceva. Așa un apel de 8 pagini nu-l cetește nime.

Te săgetează?

(Al dureri?)

Folosește Elizafluidul lui Feller și Elisahapurile lui Feller, a căror singur producător este EUGEN V. FELLER, farmacist de curte, Stubica, Centrale Nr. 122 (Zágrábmege).

I. Elizafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, înțețează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spure), slăbie de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorteală, durere de ochi, migrenă, și multe alte morhuri aci nepomenite! Fluidul Elsa alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morhuri prevenite din curent ori răceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă este numele „Feller”. 12 sticle mici sau 6 duble ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distinct și sigur Elisahapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, sgârșiri, lipsă de poftă, arsuri de fier, greață, amețală, rășăli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la comande să adresăm acurat așa: (92) 17-30

Eugen V. Feller, apotecar
Stubica Centrale 122 (Comit. Zágráb).

PARTEA LITERARĂ

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al KV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

8

— Te cugeți la sfânta Brigitta — replică repede abatele. — Deja au trecut opt ani de când au ridicat-o între sfinți. Doică lugări cu numele Matia de Linköping și Petru de Alvastern și-au și însemnat profetia, în care sfânta prezice un război mare.

Zbisko, auzind cuvintele aceste nu și-a mai putut reține curiozitatea, și întrebă:

— În curând va erumpe războiul?

Răspuns însă n-a primit, căci abatele vorbind cu principesa eră confuz, ori n-a voit să stea cu el de vorbă.

Pricipele însă continuă astfel:

— Cavalerii tireri de bună samă se bucură de războiul asta, pe când cavalerii mai bătrâni și mai experți spun cam așa: Noi nu ne temem de germâni, nici de sabia și oastea lor, cu toate, că știm, că sunt puternici și cavalerii lor sunt oameni viteji. Nu! Nu de ei ne temem, ci de cruciați, față de cari noi nu putem face nimic.

Anna Danuta ascultă și la urmă adausă:

— Spun, că în Marienburg se află o bucată din crucea Dui Hristos, deci cum eum s'ar și putea purta războiu în contra lor?

— Această reliquie le-a trimis-o regele francilor, adause, abatele.

Se făcu liniște. Mai la urmă încep să vorbească cavalerul Nicolae Dlugolas, care umblase lume multă și eră om mai expert. El zise:

— Eu am fost și prinsonier la cruciați și am văzut de multeori ceremonii sfinte, când au arătat publicului această reliquie. În claustrul din Olivia sunt încă alte multe reliquii, fără ajutorul cărora, ordul nici când n'ar fi devenit așa puternic cum e azi.

— Cum s'ar putea așadară, ca cineva să se lupte cu ei? — întrebă principesa.

Acatele, increșindu-și fruntea și cugetându-se puțin îi răspunse:

E greu, ca să te lupți cu ei, căci fiind cu toții slujitorii lui Dumnezeu, au de armă sfânta cruce. Iar dacă păcatele săvârșite de ei se înmulțesc, atunci și sfinții lor păzitori se întorc dela ei și reliquiile, pe cari le au în loc să le ajute, le cauzează perirea mai repede. — De ne-ar feri Dumnezeu de erumperea unui războiu între creștini! Și dacă totuș va izbucni, patria noastră încă își are sfinții ei păzitori, cari se vor întrepune pentru noi. — Profetia sfutei Brigitta spune: „Am făcut mari binefaceri cu ei, i-am așezat în apropierea hotarilor, locuite de creștini, și acum se întorc împotriva mea. Nu se îngrijesc de păstorirea sufletelor și de mântuirea acelor, nu se îngrijesc nici chiar de ei. Tractează cu ei, ca cu niște sclavi, nu-i învață poruncile lui Dumnezeu, ba le arată calea la mari fărâdelegi, pe cari nu le comit nici păgânii. Se luptă numai ca să câștige pradă din ce în ce mai multă. Pentru aceea va veni vremea, când lor li-se vor scoate

dinții și li-se vor tăia mâinile drepte, ca să-și cunoască ticăloșiile și fărâdelegile!“

— Deie Dumnezeu! — Strigă Zbisko.

La auzul profetiei acesteia s'au încurajat și ceilalți călugări și și cavalerii. Abatele însă continuă:

— Ince-de-te numai în Dumnezeu, nobilă principesa, căci sunt mai numărate zilele lor decât al tale, și te rog primește dala mine această cutie, în care au sigilat reliquiile unui sfânt patron al nostru. Aici se află degetul dela priciorul sfântului Bartolomeu, un frate al nostru.

Principesa, cuprinsă de bucurie se întinse repede după cutie și ingenuchind o primi cu pietate, și o dusă repede la gură, sărutându-o cu dragoste religioasă. Împreună cu dânsa s'a bucurat intragă suita, căci cu toții aveau convingerea, că acest dar al cerului va aduce bucurie și fericire întregului principat, stăpânit de ei. Eră fericit Zbisko, fiind convins, că nu peste mult va izbucni războiul cu cavalerii germâni.

IV.

Eră aproape la amiaz, când principesa cu suita ei porni din Tyniec spre Cracovia. Pe atunci eră obiceiul, ca dacă cavalerii mergeau în vre-un oraș mai mare, sau cercetau în castele pe vre-un om mai cu renume, se prezintau înarmați de războiu. — Pentru ca să satisfacă datinei, când au intrat pe poarta își depuneau coiful, sabia și scutul, căci proprietarul casei de regulă îi întâmpină cu cuvintele:

— Depune-ți armătura, te affi doar în casa pretinului tău!

Și de fapt puneau mare pond pe îmbrăcăminte, se prezentau totdeauna în haine de militari, căci prin înfățișarea asta le creștea cinstea și demnitatea cavaleriasca. De aceea Mozko și Zbisko se îmbrăcară în zale, își luară coiful și scutul, pe cari le-au câștigat dela cavalerii învinși în Frizia.

Nicolae Dlugolas, petrecându-și viața mai mult în războiu — eră cel mai expert în manauarea armelor, — putea să spună, că armătura celor doi nobili s'a fabricat în Milan, unde sunt cei mai buni măestrii în ale fabricării armelor. O asemenea armătură aveau numai cei mai bogați. Fiecare bucată eră o avere. Și de aceea cavalerii, pe cari Zbisko și Mazko i-au învins în Frizia, trebuie că au fost oameni din societatea înaltă. Prin învingerea lor a crescut mai mult vaza învingătorilor.

Ambii erau mândri de îmbrăcăminte lor și mai ales de caii lor îmbrăcați în zale.

Mazko și Zbisko ședeau veseli pe șaua frumoasă și priveau cu îngânfare la cei din curte. Amândoi aveau în mână lănci lungi și erau încinși cu săbii ascuțite. Ca să fie mai comozi, scuturile și le-au lăsat la trăsura, dar și fără de ele aveau înfățișarea cași când nici n-ar merge într'un oraș pașnic, ci ar merge în potrivea unor inimici periculoși. Călăreau tot în jurul trăsorii, în care ședeau principesa cu Danusia, apoi damele de curte Ofka, văduva lui Jarzabkov, și bătrânul cavalier Dlugolas.

Danusia privea mai mult la cavalerii îmbrăcați în zale, pe când principesa sărută

mereu reliquiile sfântului Ptolomeu.

— Sunt tare curiosă, de conținutul acestei cutii, — zise în sfârșit. Nu cutez însă să o desfac, căci tare ușor s'ar mânia sfântul. Vou rugă pe episcopul din Cracovia, să mi-o desfacă el.

— Eu cred, că e lucru mai înțelept — replică bătrânul Dlugolas, — ca să grijești de cutia asta, decât să o dai bunăoară în mâni străine.

— Se poate, că ai dreptate, — răspunse principesa, gândindu-se puțin.

La urmă adausă cu bucurie:

— De mult nu am avut așa o bucurie, ca azi, când am convenit cu abatele. — Și m'am bucurat și mai mult de cadoul acesta sfânt, care m'a liniștit, încât nu mi-e frică nici chiar de reliquiile cavalerilor cruciați.

(Va urma).

Teoria despre originea omului.

(Continuare).

Totuși ca să nu facă sânge rău în numeroșii materialisti, cari erau de față, Branca dintre toate argumentele produse de darviniști, exclusiv dă atențiune aceluia iscodit de Dr. I. Friedenthal și face concluziunea că „totuși din punct de vedere curat zoologic, trebuie să credem înrudirea de sânge a omului cu moime.“

Argumentul propus de Friedenthal consistă în aceea că, serumul de sânge de om, nu ar face reacțiune la antropoizi, decât numai la moime canine. De aci s'ar deduce înrudirea de sânge a omului cu antropoizii.

Acest argument nou a fost primit cu mare entuziasm și precum am văzut l-a aprobat și celebrul Branco.

Entuziasmul însă nu a ținut mult, căci însuși Friedenthal a trebuit să se convingă, că acelaș rezultat îl poți obține și cu alte specii de veșuitoare, cari nu sunt înrudite

Astfel la congresul antropologic ținut în Greifswald la 1904 acest argument încă a fost cassat și s'a anunțat că, acțiunea sângelui asupra unui organism străin, atârână și dela constituția individuală a celulelor organice. ¹⁾

Prin urmare trebuie să renunțe materialistii și la concesiunea făcută de Branca și să primească propoziția întreagă formulată în chipul acesta: *nici paleontologia și nici zoologia nu cunoaște strămoșii omului*, numai credința adaugem noi.

Îată deci cum se folosesc științele naturale de libertatea ce le-o dă credința și sf. Scriptură.

După multe cercetări și constituirii, cei mai celebrii naturaliști declară în fața lumii, că nu pot affi nimica despre originea omului.

Și atunci vine credința și văzând mintea omenească obosită de cercetări fără rezultate mulțumitoare, o ridică din starea ei descurajată, o luminează și îi citește rar și pe înțeles cuvintele cât de simple atât de cu înțeles profund din Cartea facerii: „A făcut

¹⁾ Die mod. biol. p. 469. Wassmann S. I.

Dumnezeu pe om din pământ și a suflat în fața lui suflet de viață și s'a făcut omul în suflet viu". (2, 7.)

Aceste cuvinte dau un răspuns îndesultor la întrebarea despre originea omului.

Tot acest răspuns îl aflăm și din tradițiunea popoarelor celor mai înapoiate în cultură și încă atât de precis și conștientor cu sf. Scriptură, încât te miri că de unde e aceea unitate în tradițiune, chiar la niște sămânții, ce s'au izolat cu totul de alte neamuri și au fost descoperite numai în timpul din urmă, dacă nu din originea comună a neamului omenesc dela o singură trupină.

(Va urma).

Posta Administrațiunii.

Baia de Criș pe 1911. Kebele-szt.-iván pe 1910. Casina, Orăștie pe 1911 sem. I. Jucul nobil pe 1911. Ios. O. Clus. pe 1910. Nireșul mare pe 1911. Corneni pe timpul din 1/4 1906 până în 1/4 1910. Odorheiu pe 1910. Siciu pe semestrul 2-lea 1911. Giula-telec pe 1909 și 1910. Mintiul român pe 1910 Mineșul-de-câmpie pe 1907. Crasna—Hidvög pe 1911 sem. I. Reun. lect. Tievaniul-mare pe 1911 sem. I. Mesteacăn pe 1911. A-Iulia —Lipoveni pe 1911 sem. I. Dr. Is. P. Lugoș, pe 1911. Casina, Beiuș pe 1911 sem. I. Casina, Lugoș pe 1911 întreg. Economul, Cluj pe 1910. Apanagyfalu pe 1910. Hobîța—Uricani pe 1908. Nyárád-Andrástfalva pe 1909.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa
Redactor respnz.: Augustin Gruția

Dacă nu poți

măncă și te simți rău îți aduc ajutor sigur

Caramelle-le de mintă pipărată

pentru stomac, ale lui *Kaiser*.

Vei căpăta poftă bună, stomacul ți-se regulează din nou și se întărește.

La ture mai lungi sunt indispensabile având efectul înviorării și improspătării.

Pachete de 20 și 40 fl. se află la farmacia **Carol Schiessl** în Balázsfalva.

(94) 7—10

Ingrijiiți-vă de

viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a să înscrie de membru la

„Asociația Esechiană de Ajutorare Reciprocă“.

La aceasta asociație poate să se facă membru oricare persoană dela etatea de **16—80 ani**. Pe lângă o taxă lunară de 1 coroană și taxa de cazurile de moarte, deja după un an de membie i-se solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor., iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membie prin oarecare nenorocire neputincios de muncă, i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor. Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridică în bani gata 2000 cor., însă dis-

punând membrul că suma de 2000 cor., după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului până ce trăiește o rentă lunară de 50 cor. Membri înscriși dela etatea de 60—80 ani n'au drept la rente. Se pot semnă 1—2 cote (2000—4000 cor.). **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritșuri, poate fiecare a-și asigura fetele, dacă aceste n'au trecut etatea de 18 ani. Se pot semnă 1—2 cote (2000—4000 cor.). Dacă o fată după 3 ani rămâne orfană, înceată solvirea taxelor, iar la măritș primește suma asigurată, iar până atunci — însă cel mult până la etatea de 20 ani — primește o rentă lunară de 30 cor. Tot această rentă o primește fata până când trăiește, dacă după oare-care vreme rămâne nemăritată.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cote semnate până la 10,000,000 cor. și peste 200,000 cor. fond de garanță.

Prospecte și blanchete trimite gratuit.

Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

Spre deosebită atențiune: Sistemul nostru fiind prea bun s'a imitat și prin alții, folosind chiar și firmă care seamănă cu firma noastră. Deci rugăm, pe epistolele adresate nouă a se scrie „Esechiană“ cu litere groase și a-l subtrage.

Asociația Esechiană de Ajutorare Reciprocă.

Diracțiunea pentru Ungaria:

Timișoara (Temesvár-Belváros Hunyadi-utca 4. szám. I. em.) (9) 2—6

AVIZ. Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că mi-am început praxa de *dentist* în Blaj Casa capitulară vis-à-vis de reședința metropolitană. Cu stimă: *Virgil Muntean*, dentist.

(23) 3—?

Prima pepinerie de viță de vie pe Târnava.

Proprietar: *Frideric Caspari*
Medgyes Nr. 47 (Nagy-Küküllő megye)

De ani recunoscută ca prima și cea mai deamnă de încredere și mai bogată în specialități de viță de vie, liferează:

Altoi de viță

americană cu și fără rădăcini în diferite specialități, se garantează veritabilitatea speciei.

Binevoiți a cere prețurent ilustrat!

În prețurent se află epistole de recunoștință din toate părțile Țării; de aceea fiecare proprietar de vie, înainte de a-și face comanda, poate să se asigure dela cunoscuți, verbal sau în scris, despre vrednicia de încredere necondiționată a sus amintitei pepinerii.

(99) 14—20

Muschong. Băile Buziaș Phönix apă minerală de Buziaș SCUTITĂ DE BACTERII

apă minerală naturală

RECREAZA-VINDECĂ. RECREAZĂ-VINDECA S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de beșică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formării nisipului și a petri în beșica de apă.

Recomandată de medicii.

Depositul principal e la Gelb I. Blaj. (36) 43—?

La NAGYENYED Com. Alsófalva

să se adreseze cine dorește a-și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori
arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, puști, etc.

(78) 6—12

Vițe altoite
(calitate superioară)
viță europeană și americană cu și fără rădăcini. (Catalog instructiv la cerere gratuit).

FISCHER u. Comp
Pomi Viticultura

(82) 17-20

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărît să deschid în Budapesta un

Birou de informație și**□ Agentură românească. □**

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză, dau în restimp de 2-3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog realizarea favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale, și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. Olariu,

Budapest, Lajos-utca 141 III/19.

Prea Onorată Preoțime!

Prin aceasta Vă atrag atențiunea asupra firmei mele Românești și Vă rog ca vinul pentru Sfintele Paști să nu-l comandați dela străini, ci dela mine, căci eu Vă trimit numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate:

Vin vechiu: Rizling 66 fil. Rizling și rușe 60 fil. Roșu 70 fil.

Vinuri noi: Rizling 56 fil. Rizling și rușe 52 fil. Șiller 54 fil. Vin alb de masă 50. Prețurile sunt compute în fileri după litru, vinul se expediază cu rambursă în vasele mele ce împrumtez pe timp de 2 luni.

În așteptarea prea Stim. DVoastre comenzi, ce promit, că le voi împlini creștinește rămân cu deosebită stimă: Petru Benea, proprietar de vii (Șiria, Világos com. Aradului.)

(21) 3-5.

THE CAMPBELL

renumita firmă engleză de Motoare livrează celea mai bineconstruite și durabile

□ Motoare și Locomobile □

cu Benzin,
Oleu crud,
Gaz și Sugă-
tor de gaz.

Mănuirea cea mai ieftină, mai sigură și mai neconturbată.

Prețuri echitabile. Condițiuni de plată favorabile. Garanția în toate privințele.

Reprezentant general:

Korányi Victor BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9.

Telefon 64-64. (80) 22-26

Cultivătorii de vii

cari doresc să și replanteze viile cu cele mai bune soiuri de struguri, — atât pentru vin cât și pentru desert, — cari dau recoaltă abundanță și se coc foarte de timpuriu, — aceia să se adreseze cu toată încrederea proprietarului

EMIL VLASSA

Szancsal p. Balázsfalva.

Tot acolo se află de vânzare sămânță de trifoi și luțernă — prima calitate — de asemenea sămânți din tot soiul de legume (zarzavaturi), așa: morcovi, pătrânjei șalată, ardei, porodici etc. (11) 5-5

==== Serviciu prompt

==== Prețuri moderate. =====

A V I Z!

Am onoare a aduce la cunoștința P. T. Public din loc și jur, că începând cu 1-a Ianuarie n. 1911 am preluat Hotelul „La Strugure“ din strada mică.

Beuturi bune și ieftine.

Culină bine asortată, mâncări gustoase, cu prețuri moderate.

Odăi pentru oaspeți.

Serviciu prompt.

Rugându-mă de binevoitorul sprijin, semnez

Blaj, Ianuarie 1911.

(12) 5-5 cu distinsă stimă

Ioan Martin,

proprietarul Hotelului „La Strugure“

Picurile de stomac ale lui BRÁDY

produse cu marca de scutiță: Vergură Maria de Mariaczell, în decurs de 30 de ani intr'ată s'au răspândit încât nici într'o casă nu pot lipsi. Cu neajuns efect se folosesc aceste picuri în contra stricării stomacului, a arsurii de stomac, a incuierii scaunului, a gârcii de stomac și cap, a vomării, insomniei, anemiei ș. a.

Se află de vânzare în toate farmaciile: 1 sticlă mare cor. 1'60 sticlă mică 90 fil. Pentru 6 sticle Cor. 5 40, 3 sticle mari Cor. 4 80 dacă se trimit banii înainte, le spedează franco:

farmacia BRÁDY K.
a „Magyar Királyhöz“ Bécs
I., Fleischmarkt 2., Depot 5.

Să fim atenți la marca de scutiță, care reprezintă pe Vergură Maria de Mariaczell, precum și la pachetarea roșie și a subscrierii care este copia celei de pe chipul aci alăturat

(8) 8-25

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor **Obedeanu** reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1'50 fil.

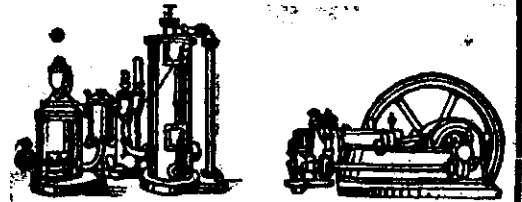
În Librăria Seminarului teologic gr.-cat. din Blaj se află de vânzare **Calendarul „Minervei“** cu 1 cor. 25 fil. + 20 fil. porto postal.

Kalmár & Engel

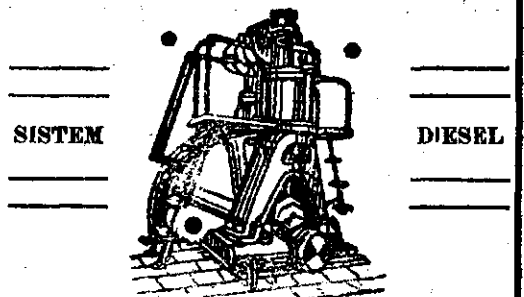
fabrică de mașini și motoare

Depozit și birou: V., Lipótring 22. Fabrică: VI., Úteggasse 19. BUDAPEST

Rennumit! Original! „Benz“!

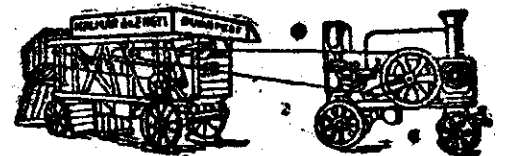
Motor-Sugător de gaz. — Mănuirea cea mai ieftină din prezent. „Benz“-Motor cu oleu crud.

SISTEM

DIESEL

Recunoscut cel mai bun fabricat. Recomandă garniturile sale de imblătit, Locomobile cu Benzin, cari sunt construcțiunea cea mai simplă

Garanție deplină. Condițiuni de plată favorabile. Preliminare de prețuri și Prețurile gratis și franco. (101) 12-26

CONTRA**TUSEI**

răgușelei, catarului, flegmei și tusei măgărești nu cumpărați altceva decât gustoasele

Caramelle pectorale

de alui Kaiser cu „trei brazi“

5900 atestate dela medici și privați garantează pentru succesul sigur.

Pachete cu 20 fil. și cu 40 fileri; cutie cu 60 fileri se află la: **Carol Schlesl** farmacist Blaj.

(93) 15-22

Doctorul de casă

sau

Dicționarul sănătății,

impodobit cu 315 chipuri, de Dr. Vasile Bianu. Tractează despre structura și funcțiunile organelor omului. Medicina uzuală și de urgență vindecă tot felul de boale, accidente, otrăviri, asfixii, epidemii, contagiuni, microbi, nevrose, pinotism, medicamente, plante medicinale, pansamente, igiena generală, alimente de beuturi, locuințe, îmbrăcăminte, igiena preventivă, igiena etăților și profesiunilor, igiena curativă, igiena simțurilor, igiena orașelor și satelor, ape minerale, hidroterapie, băi, electricitate, exerciții, gimnastică etc.

E indispensabil pentru fiecare casă. — Costă 14 cor. franco.